

Att växa genom lidande och förföljelse

Mekaniseringen och digitaliseringen av vårt vardagsliv när vår bekvämlighetsbøjelse. Det går snabbt och enkelt att kasta in smutskläderna i tvättmaskinen. Posten levereras elektroniskt och ljudlöst (om så önskas) till oss i byxfickan liksom de senaste nyheterna. Snart behöver vi kanske varken ratta eller bromsa bilen i trafiken.

Det får lätt till följd att vi vänjer oss vid att väja för ansträngningar och svårigheter. Men evangeliet talar fortfarande om mänsklig friktion och lidande som en ofrånkomlig kallelse i en fallen värld – och till och med en glädjekälla. Hur är det möjligt?

Missionsledare Daniel Ringdahl delar med sig i skrift av sina reflektioner i ämnet. Han gjorde det först muntligen vid ELM:s årskonferens 2023 på Vikbolandet.

Det är väl en allmänmänsklig psykologisk mekanism att man omedvetet sorterar bort sådant som inte passar in i ens förväntningar eller föreställningar. Det kan ju medföra att man bortser från tecken på sjukdom eller beroende och förklarar symptomen på många andra sätt, och först i efterhand lägger ihop pusselbitarna och undrar hur det kunde komma sig att man *inte* kunde tolka tecknen och förstå vad som faktiskt försiggick. Lite så kände jag inför Bibelns många påminnelser om lidande och motstånd i lärjungaskapet. De är obehagliga och därför är det lätt att tränga undan dem. Samtidigt kan jag inte

komma ifrån att de finns där, och nu ser jag ju att de finns precis överallt i Skriften.

Insikten om lärjungaskapets lidande har för mig kommit successivt genom åren och är något som jag funderar rätt så mycket över, både personligen och i min tjänst. En viktig hjälp i bearbetningen av saken var när vi för några år sedan hade bibelstudier över Första Petrusbrevet i Roseniuskyrkan i Stockholm och jag sedan sammanställde undervisningen till en bibelstudiebok.¹ Brevet har mycket att säga till människor som lever i ett samhälle med en annan religion och andra värderingar. I kapitel 4, vers 12–16, skriver Petrus något som har följt mig sedan dess:

Mina älskade, var inte förvånade över den eld som ni måste gå igenom för att prövas, som om det var något oväntat som hände er. Nej, gläd er ju mer ni delar Kristi lidanden. Då ska ni också få jubla och vara glada när han uppenbarar sig i sin härlighet. Saliga är ni om ni hånas för Kristi namns skull, för härlighetens Ande, Guds Ande, vilar över er. Ingen av er ska behöva lida som mördare, tjuv, förbrytare eller för att han lägger sig i andras angelägenheter. Men om någon får lida som kristen ska han inte skämmas utan prisa Gud för det namnet.

Jag kommer på mig själv med att tänka: Om det bara hade varit en situation där någon tydligt tvingat mig att avsäga mig min tro – under hot om att i annat fall döda mig – då hade jag kunnat vara modig. Om jag hade befunnit mig i en sådan situation hade jag inte tvekat att välja Jesus. Åtminstone vill jag be om att inte behöva tveka då.

Men sådan är inte de kristnas situation i Sverige. Det är någonting med tydligheten i ett dödshot som gör det lättare att se skillnaden mellan att bekänna och att förneka sin tro. Men vi ställs väldigt sällan inför sådana situationer i Sverige. Man skulle kunna fråga sig om det över huvud taget finns situationer i dag som är relevanta i fråga om förföljelse och lidande, bekännelse eller förnekelse, att stå upp för vad man tror är sant och riktigt.

Frågan är svår, för vår utmaning är uppenbarligen inte dödshot om vi bekänner Jesus som Guds Son eller som kroppsligen uppståndna från de döda. Vår utmaning kommer snarare i frågor som gäller ”kulturellt heliga” frågor: hbtq, abort, dödshjälp, män och kvinnors roller i familj och församling, o.s.v. Och vem vill egentligen bråka om sådant? Det är ju praktiska, etiska frågor, och inte likvärdiga spörsmålet om Jesus är Guds Son eller om han uppstod kroppsligen från de döda. Varför skulle jag vilja riskera jobb, rykte och vänner för sådana saker? ”Det skymmer evangeliet och driver bort människor från Kristus”, säger vissa om exempelvis varför man inte bör driva den klassiska kristna äktenskapssynen.

Men det resonemanget skaver ändå i mig. Hur kan det skymma Kristus att påminna om hans egna ord i Matteus 19 eller Guds ord i skapelseberättelsen? De etiska frågorna är viktiga eftersom de bärs av en teologi om

vem Gud är, vilka vi är som människor och vad Gud vill med oss. Jag kan fundera över hur mycket man bör bry sig om hbtq-frågor i kyrkan – eller om det inte är dags att släppa idealet med en naturlig död. Människor kan väl få bestämma själva?

Samtidigt återkommer jag hela tiden till att det här inte handlar om att mina meningsmotståndare skulle vara mina fiender – som det lätt låter i kulturdebatten – utan om att Jesus har sagt: ”Om ni älskar mig håller ni fast vid mina bud.” (Joh. 14:15.) Gud hade något särskilt i åtanke när han skapade oss och det är inte vår sak att försöka ändra på det – allra minst i kyrkan. Det finns något som är rätt och gott för människan och det är inte mindre skadligt för människan att ignorera de moraliska lagarna än det är att ignorera naturlagarna.

Man kan drömma sig tillbaka i tiden till den tidiga kyrkans historia och önska att man hade fått vara med i den arianska striden och ta ställning för tron på att Sonen är av samma väsen som Fadern – och slippa bråka om vem som ska få gifta sig i kyrkan. Men det kan inte jag bestämma. Olika tider och sammanhang har sina utmaningar. I västvärlden i dag är det vissa etiska trossatser som man inte får lov att förneka utan att en storm rörs upp.

Här finns förföljelse och lidande att vänta, både för en organisation och för den som vill tillhöra en organisation med övertygelser som går på tvärs med samtiden. För det kan räcka med att man är med i ”fel” organisation, utan att själv vara företrädare för den, för att man ska betraktas som illasinnad eller motståndare till mänskliga rättigheter.

”Var inte förvånade”, skriver Petrus, men det är svårt att ta till sig de orden. Men Jesus säger samma sak. I Johannesevangeliet

Det handlar inte om en vilja att vara obstinata eller bakåtskrivande, utan om att lyda Jesus.

*Evangeliet
bär på en
anstöt i sig
själv som
inga leenden
och ingen
mänsklig
värme i
världen kan
utplåna.*

talat Jesus mycket om ljuset och mörkret: "Ljuset kom in i världen, men människorna älskade mörkret mer än ljuset eftersom deras gärningar var onda." (3:19.) Så var det när Jesus vandrade bland oss, och så är det fortfarande. Det finns de som vill lyssna och det finns de som inte vill det. Det finns en sorts lidande som det inte är något att skryta med – Petrus skriver: "Ingen av er ska behöva lida som mördare, tjuv, förbrytare eller för att han lägger sig i andras angelägenheter" (1 Petr. 4:15). Vi ska inte gå på våra kollegor, grannar eller vänner, och peka ut alla deras brister och mana dem till omvändelse, om de inte har bitt om vårt råd, men om de frågar oss måste vi vara beredda att svara, som Petrus skriver i kapitel 3:

Vem kan göra er något ont om ni brinner för det goda? Ja, även om ni skulle få lida för det som är rätt är ni saliga. Var inte rädda för dem och låt er inte skrämmas. Herren Kristus ska ni hålla helig i era hjärtan. Var ständigt beredda att svara var och en som ber er förklara det hopp ni har. Men gör det ödmjukt, med respekt och ett rent samvete, så att de som talar illa om ert goda levnadssätt i Kristus får skämmas för sitt förtal. Det är bättre att lida för goda gärningar, om det skulle vara Guds vilja, än för onda gärningar. (v. 13–17.)

Som organisation har vi en tro och en be-känneelse att förvalta, och det är vårt uppdrag att stå fasta i den och förklara våra ställningstaganden. Det handlar inte om en vilja att vara obstinata eller bakåtsträvande, utan om att lyda Jesus. Visst kommer det att upplevas svårsmält för dem som önskar att vi hade andra övertygelser, men ibland kommer man till en punkt där man måste

säga: "Det här är vad vi tror och det ändrar vi inte. Här slutar diskussionen." Det gäller i alla möjliga frågor, inte bara de etiska – frågor om dop, nattvard, omvändelse, helvete m.m. är andra exempel där vi har en övertygelse som vi varken kan eller vill förändra. Det är inte lätt att säga "nej" på ett riktigt vänligt sätt. Det händer att min dotter börjar gråta när jag säger ett tydligt nej, trots att det inte alls var min avsikt.

Vi är kallade att möta människor med både sanning och kärlek. Ibland misslyckas vi med båda delarna, men evangeliet bär på en anstöt i sig själv som inga leenden och ingen mänsklig värme i världen kan utplåna. Evangeliet betonar att varje människa är en syndare som behöver omvända sig för att få Guds förlåtelse, om hon inte ska bli evigt skild från Gud, och det budskapet kommer att väcka vrede hur vi än gör.

EN LEDARES UPPGIFT

Hur gör vi då för att lära oss hantera och acceptera detta faktum, så att vi inte sorterar bort det obekväma? Det finns åtminstone tre saker som jag själv tar fasta på, i mitt liv.

1. Det första är att jag behöver fundera över vad för sorts människa jag vill vara, för det finns någonting i alla former av ledarskap som handlar om att stå med rak rygg och vara beredd på att ta emot människors ilska och hån. Jag ska hålla människor om ryggen, skydda dem och stå i vägen för angripa, för det är min uppgift som ledare. Det kräver resning och mod och en beredskap för att uppgiften ibland kommer att vara obekväma. Här finns en parallell till föräldraskapet. Både mamma och pappa ska skydda sina barn mot allt som kan skada dem. Hur kulturellt förlegat det än anses

vara tror jag att det ligger något gudomligt i att en pappa skyddar, bevarar och sörjer för sin familj, inklusive för hustrun.

2. Det andra jag tänker på hämtar jag från 1 Petr. 3, där Petrus skriver: ”Var inte rädda för dem och låt er inte skrämmas. Herren Kristus ska ni hålla helig i era hjärtan” (3:14). Det handlar ju om att låta Jesus vara stor i mitt hjärta, och även här finns en likhet med föräldraskapet, för kärleken driver ut rädslan som aposteln Johannes skriver: ”Det finns ingen rädsla i kärleken, utan den fullkomliga kärleken driver ut rädslan” (1 Joh. 4:18.)

Tänk dig en situation där ditt barn har gjort fel och alla är djupt upprörda och fientliga mot ditt barn. Ställer du dig då tillsammans med mobben i stället för med barnet, eller tvärtom? En riktig förälder tar ställning för sitt barn – även om hon kan vara djupt missnöjd med barnets agerande – även om det innebär att även föräldern drabbas av omgivningens ilska och hat. Kärleken tvingar föräldern att ta ställning: ”Hatar ni mitt barn får ni väl hata mig också. Jag kommer inte ta avstånd från mitt barn.” Det är så man gör som förälder.

På liknande sätt är det om Herren Jesus har fått bli stor i mitt hjärta. ”Hatar ni Jesus och vad han vill för vårt liv, ja då får ni väl hata mig också, för jag vill hålla mig till Kristus. Han älskar mig och jag vill älska honom.”

3. Den sista nyckeln till att lära sig hantera lidandet är att vända på perspektivet, och bli påmind om att det är så Jesus har gjort med i förhållande till mig. Han hade ju utan svårigheter kunnat ge upp och sagt: ”Nej, vet du vad, nu räcker det. När du betar dig på det där viset tänker jag faktiskt inte ta mer ovet för din skull.” Paulus skriver att vi var

Guds fiender när Kristus försonade oss med Gud (Rom. 5:8), och i Jesaja säger Gud att Israel tröttade ut honom med sina synder (Jes. 43:24). Bibeln beskriver människorna som Guds fiender, sådana som hatar Gud och hans goda ordning, men Gud ryggade inte tillbaka. Han valde att bära hatet, vilket vi ser så tydligt i Herren Jesus. Var det värt att ta striden för människor som ändå inte skulle ta emot hans förlåtelse? Var det lönt att offra sitt liv för människor som skulle hata och hata honom, trots hans kärlek? Svaren är inte givna. Och ändå gjorde han det. Varför? Det var hans kärlek som drev honom.

Jesus gick den vägen och nu säger han till oss att följa i hans spår. ”Jag har utstått människors hat, Guds vrede och helvetets alla kval för din skull – vill du då inte gå i mina spår och bära en liten del av skammen med mig?”

Det finns en underbar berättelse om biskop Polykarpus av Smyrna (ca 69–155 e.Kr.), som fördes inför prokonsuln på stadens arena och uppmanades att förneka Kristus.² Polykarpus svarade: ”I åttiosex år har jag tjänat honom och han har aldrig gjort mig något ont. Hur skulle jag då kunna förneka min Konung och Frälsare?”

När prokonsuln framhärddade svarade Polykarpus: ”Eftersom du är så fåfängt ivrig att, som du säger, få mig att svära vid Caesar, och du låtsas som om du inte vet vem och vad jag är, så hör mig säga det klart och tydligt: Jag är en kristen. Och om du vill lära dig någon av kristendomens trossatser kan du bestämma tid och plats och du ska få höra dem.”

Prokonsuln hotade först med att kasta honom till vilddjuren och sedan med att bränna honom om han inte omvände sig

*”Skulle jag
förneka min
Konung och
Frälsare?”*

från sin tro, men Polykarpus svarade: ”Du hotar mig med en eld som brinner i en timme och sedan slocknar, men är okunnig om den kommande domens eld och Guds eviga straff över de gudlösa. Men varför dröjer du? Gör vad du ska!”

Jag älskar den berättelsen. ”Skulle jag förneka min Konung och Frälsare?” Det får vara ett ord också till oss. Människor är inte våra fiender, även om vi kan ha skarpt olika åsikter. Vi kan fortfarande möta meningsmotståndare med kärlek och respekt. Ibland måste vi säga: ”Stopp, det här kommer jag inte att ändra på, jag vill inte att den övertygelsen ska få fäste i mitt liv, min familj, min organisation”, men vi kan fortfarande vara kärleksfulla och tillmötesgående. Vill sedan

människor kalla det för ”hatiskt tal” (*hate speech*) får det väl vara så.

Dessa frågor kan man kämpa med hela sitt liv, men i slutändan kommer jag tillbaka till detta: det är ju så Kristus har gjort mot mig. Han har gått före. Han har valt lidandet för att frälsa oss, och han begär inget av oss som han själv inte redan har gjort. Den kärleken, det offret, är så långt mycket större än det vi kallas att göra. Det får ge kraft och mod även när vi möter lidande eller hat.

Gud hjälpe oss alla!

Daniel Ringdahl

Missionsledare ELM, Solna

1. Daniel Ringdahl, *Inte rädda – men beredda – bibelstudier över Första Petrusbrevet*, BV-Förlag, Stockholm 2018.

2. newadvent.org/fathers/0102.htm